

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 5Co/37/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1217208783
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 03. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Juraj Považan
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2022:1217208783.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Považana a členov senátu JUDr. Jany Richterovej a JUDr. Milana Chalupku, v spore žalobcu: Q. F., K.. XX.XX.XXXX, O. B. O., Z. XX, zast. Advokátska kancelária JUDr. Jakub Mandelík, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Heydukova 12, proti žalovanej: Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska 71, IČO: 00 166 073, o zaplatenie 17.600,- eur s prísl., na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II zo dňa 4. júla 2019 č.k. 8C/27/2017-133 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e**.
Žalovanej nepriznáva náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1/Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa tento domáhal uloženia povinnosti zaplatiť žalobcovi sumu 17.600,-eur s úrokom z omeškania vo výške 5,00 % p.a. od 19.1.2017 do zaplatenia (titulom jednorazového finančného odškodnenia osoby poškodenej násilným trestným činom), súčasne žalovanej nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2/Vychádzal zo zistenia, že dňa 05.10.2014 žalobca utrpel v dôsledku útoku nožom škodu na zdraví. V ten istý deň začalo uznesením vyšetrovateľa trestné stíhanie vo veci a nasledujúci deň bolo uznesením vznesené obvinenie H. Š., ktorý bol po podaní obžaloby z 26.03.2015 uznaný trestným rozkazom prvoinštančného súdu zo dňa 01.04.2015, č.k. 4T/52/2015 vinným v rozsahu pôvodne vzneseného obvinenia. V trestnom konaní žalobca uplatnil nárok na náhradu škody na zdraví vo výške 1.030,-eur, ktorý zodpovedal ohodnoteniu bolestného vyplývajúcejmu zo znaleckého posudku prof. MUDr. Jozefa Lohnera, CSc., znalca z odboru zdravotníctvo a farmácia, odvetvie chirurgia - špecializácia traumatológia, zo dňa 11.11.2014, ZP č. 200/14. Okresný súd Bratislava II sa v trestnom konaní uplatneným nárokom na náhradu škody vôbec nezaoberal a en block odkázal poškodeného podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku s nárokom na náhradu škody na civilné konanie. Trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť 16.04.2015.

3/Návrhom na vydanie platobného rozkazu zo dňa 02.02.2016 žalobca žiadal súd o vydanie rozhodnutia, ktoré by odsúdeného zaviazalo na povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 25.740,-eur. Uplatnený nárok zodpovedal základnému bodovému ohodnoteniu sťaženia spoločenského uplatnenia, určenému v konzultantskom posudku a odbornom stanovisku psychiatricky MUDr. Adriany Bánovskej zo dňa 14.12.2015, v ktorom na základe odborných medicínskych záverov priznala žalobcovi bodové ohodnotenie vo výške 1500 bodov. Platobný rozkaz, ktorým súd vyhovel návrhu nadobudol právoplatnosť 15.03.2016. Po právoplatnosti platobného rozkazu začala v zmysle § 8 ods. 3 zákona č. 215/2006 Z.z. plynúť žalobcovi 6 mesačná lehota na podanie žiadosti o jednorazové finančné odškodnenie voči žalovanému. Žalobca, rešpektujúc zákonnú lehotu, podal dňa 22.7.2016 na ministerstvo žiadosť priamo poškodenej osoby o odškodnenie, ktorou si uplatnil nárok legitímne mu priznaný platobným rozkazom v civilnom konaní. Rozhodnutím zo dňa 18.01.2017 ministerstvo rozhodlo

o nepriznaní odškodnenia. Žalobca sa s rozhodnutím ministerstva nestotožnil, v zmysle § 9 ods. 5 zákona č. 215/2006 Z.z. sa domáha svojho legitímneho nároku súdnou cestou. Nakoľko celková suma odškodnenia nesmie v zmysle § 6 zákona č. 215/2006 Z.z. presiahnuť päťdesiatnásobok minimálnej mzdy, ktorá ku dňu poškodenia zdravia predstavovala sumu vo výške 352,-eur za mesiac, žalobca sa týmto domáha zaplattenia odškodnenia vo výške 17.600,-eur spolu s príslušenstvom.

4/Žalovaná žiadala žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietnuť. Žalobca nepreukázal, že by nárok, ktorý si žiadosťou uplatnil (teda sťaženie spoločenského uplatnenia), vznikol ako priamy a bezprostredný následok násilného trestného činu a okrem toho na žiadosť nebolo možné prihliadať, keďže bola podaná oneskorene. Postup žalovanej, vzhľadom na skutkové okolnosti prípadu a spôsob uplatnenia nároku na náhradu škody v rámci trestného konania a následne v rámci civilného konania samotným žalobcom zákon predpokladá. Ministerstvo spravodlivosti v rámci rozhodovania o odškodnení môže s poukazom na § 2 písm. b) zákona č. 215/2006 Z.z. priznať odškodnenie len za podmienky, že bolo bezpochybne preukázané, že škoda na zdraví vznikla výlučne v súvislosti s násilným trestným činom. Z konzultantského posudku je zrejmé, že hodnotí celkový zdravotný stav žalobcu, ktorý nebol optimálny už v čase pred tým, ako sa žalobca stal obeťou násilného trestného činu, preto k záveru o výlučnej súvislosti škody na zdraví s uvedeným trestným činom na základe konzultantského posudku nemohlo ministerstvo žiadnym spôsobom dospieť. Z bodového ohodnotenia 1500 bodov nebolo žiadnym spôsobom možné vyselektovať bodové ohodnotenie, týkajúce sa výlučne sťaženia spoločenského uplatnenia, ku ktorému malo dôjsť na základe predmetného trestného činu a takéto odškodnenie mu priznať. Z fotokópie žaloby, ktorou si žalobca uplatnil nárok voči páchatelovi trestného činu na Okresnom súde Bratislava II, vyplýva, že si ňou uplatnil nárok na náhradu škody na zdraví spočívajúcej v sťažení spoločenského uplatnenia. Teda je zrejmé, že si ňou neuplatnil nárok, s ktorým bol odkázaný na civilné konanie trestným rozkazom Okresného súdu Bratislava II zo dňa 01.04.2015, sp. zn. 4T/52/2015. S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti sa tak Ministerstvo spravodlivosti SR pri posudzovaní žiadosti žalobcu, muselo zaoberať v prvom rade otázkou včasnosti uplatnenia nároku zo strany žiadateľa v intenciách ustanovenia § 8 zákona č. 215/2006 Z. z. v tomto prípade trestný rozkaz Okresného súdu Bratislava II zo dňa 01.04.2015, sp. zn. 4T/52/2015 nadobudol právoplatnosť dňa 16.04.2015 a lehota na uplatnenie nároku uplynula dňa 16.10.2015. Súd v trestnom konaní žiadateľa s jeho nárokom síce odkázal na civilné konanie, to ale len v časti nároku uplatneného v trestnom konaní, teda v časti bolestného v sume 1.030,- eur, v sume náhrady majetkovej škody a v časti uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1000,-eur. Tieto nároky si žalobca v civilnom konaní neuplatnil, resp. neuplatnil si ich žalobou, ktorej fotokópiu predložil a na základe ktorej prebiehalo konanie, v ktorom došlo k vydaniu platobného rozkazu Okresného súdu Bratislava II č. k. 16C/18/2016-16 zo dňa 15.02.2016. V tomto konaní si uplatnil iný nárok, s ktorým v trestnom konaní nebol odkázaný na civilné konanie. Pokiaľ by sa žalobca rozhodol uplatniť svoj nárok na odškodnenie podľa zákona č. 215/2006 Z. z. v časti bolestného riadnym spôsobom, predpokladaným zákonom, a teda na základe posudku, mal by k dispozícii dokonca až dve lehoty na uplatnenie žiadosti. Prvýkrát s odkazom na § 8 ods. 2 zákona č. 215/2006 Z.z. po nadobudnutí právoplatnosti trestného rozkazu Okresného súdu Bratislava II zo dňa 01.04.2015, sp. zn. 4T/52/2015 a druhýkrát s odkazom na § 8 ods. 3 zákona č. 215/2006 Z. z. pokiaľ by svoj nárok, s ktorým bol odkázaný trestným rozkazom, aj uplatnil v civilnom konaní, po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia v rámci takého konania. Nárok na odškodnenie podľa zákona č. 215/2006 Z.z. by mu bol priznaný a vyplatený. Žalobca však zvolil iný spôsob, nepredpokladaný zákonom č. 215/2006 Z.z., kedy namiesto odškodnenia vo výške 1.030,-eur na základe znaleckého posudku, ktorý bezpochybne hodnotí rozsah poškodenia zdravia žalobcu vzniknutý v súvislosti s násilným trestným činom, sa rozhodol domáhať sa odškodnenia vo výške 25.740,-eur na základe konzultantského posudku, ktorý hodnotí jeho celkový zdravotný stav. Navyše v tejto časti si nárok uplatnil po lehote stanovenej zákonom č. 215/2006 Z.z.

5/Po vyhodnotení vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k názoru, že žalobe nie je možné vyhovieť. Dôvodom je účinné popretie tvrdení žaloby žalovanou už v časti základu uplatneného nároku.

6/Nespornými skutočnosťami v konaní boli skutkové okolnosti trestného činu, v dôsledku ktorého žalobca utrpel škodu na zdraví, v trestnom konaní ustálenú minimálne v rozsahu skutkovej vety obžaloby a trestného rozkazu. Rovnako nebolo sporné, že žalobca dosiahol úspech v civilnom konaní o nároku na náhradu škody na zdraví, konkrétne vo výške bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia z dôvodu vážnych duševných porúch podľa pol. č. 255 zákona č. 437/2004 Z.z., zvýšeného o 1, proti páchatelovi. Zároveň neuspel so žiadosťou o odškodnenie podľa zákona č. 215/2006 Z.z., čím je daná vecná legitímácia oboch sporových strán podľa ust. § 9 ods. 5, v rozhodnom čase účinného zákona č. 215/2006 Z.z.

7/Podľa názoru súdu podstatnou skutočnosťou bola rozdielna interpretácia ustanovenia § 8 zákona č. 215/2006 Z.z. sporovými stranami, s čím súviseli rozdielne tvrdenia vo veci uplatnenia nároku žalobcu na náhradu škody v adhéznom konaní. Z ustanovenia § 46 ods. 3 Trestného poriadku vyplýva, že poškodený musí nárok na náhradu škody uplatniť riadne a včas. To znamená, že poškodený najneskôr do skončenia vyšetrovania urobí prejav vôle, z obsahu ktorého súd musí vedieť jednoznačne identifikovať uplatnený nárok na základe dôvodov, skutkových okolností alebo iných skutočností, ktoré poškodený v priebehu vyšetrovania uvedie. Náhrada škody na zdraví nespočíva len v nároku na bolestné alebo sťaženie spoločenského uplatnenia, ale prípadne aj v nárokoch spočívajúcich v strate na zárobku, dôchodku alebo v nevyhnutných liečebných nákladoch, všetko s vlastnou hmotnoprávnou úpravou podmienok ich vzniku a výšky. Zmyslom ustanovenia o riadnom uplatnení nároku je teda možnosť rozlíšiť nárok podľa hmotného práva a z tohto pohľadu súd konštatoval, že žalobcom tvrdené uplatnenie nároku na sťaženie spoločenského uplatnenia v dôsledku vzniku vážnych duševných porúch v príčinnej súvislosti s opísaným trestným činom v trestnom konaní nebolo preukázané. Vo vyšetrovacom spise Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave II, odbor kriminálnej polície 1. oddelenie vyšetrovania, ČVS:ORP -1626/1-VYS-B2-2014, súd zistil k uplatneniu náhrady škody poškodeným žalobcom štyri výstupy. Zo zápisnice o výsluchu poškodeného z 05.10.2014 v NsP Ružinov vyplýva, že žalobca požiadal o náhradu spôsobenej škody, ktorú vyčíslil dodatočne, toto vyhlásenie je však súčasťou poučení zápisnice, v samotnej výpovedi sa k náhrade škody nevrátil. V následnej zápisnici o výsluchu poškodeného z 04.11.2014 je súčasťou úvodnej časti poučení formulácia, že žalobca žiada náhradu spôsobenej škody, ktorá bude vyčíslená v znaleckom posudku. Samotný výsluch sa potom týka zranení po útoku nožom, škody na odcudzených a poškodených veciach. Naopak pri odpovedi na otázku o dôvode invalidity žiadne zhoršenie psychického stavu neuviedol, rovnako v zápisnici z 03.12.2014. V tom čase bol k dispozícii znalecký posudok prof. MUDr. Jozefa Lohnerta, CSc., ktorý ohodnotil bolestné vo výške 1.030,- eur a popri tomto plnení a škody na veciach, požiadal žalobca o náhradu škody z titulu nemajetkovej psychickej ujmy vo výške 1.000,- eur, všetko ako podmienky prípadného zmieru, ktorý v ďalšom výsluchu 12.01.2015 odvolal, spolu s odvolaním súhlasu s podmieneným zastavením trestného stíhania a dohody o vine a treste, vzhľadom na nové skutočnosti, spojené s liečbou hybnosti prostredníka ľavej ruky.

8/Trestný súd v adhéznom konaní nezačína konať o žiadnom nároku na náhradu škody z úradnej povinnosti, bez návrhu poškodeného. Pokiaľ je teda súčasťou výrokov o vine a treste aj akékoľvek rozhodnutie o náhrade škody, je tak v dôsledku dispozičného úkonu poškodeného, teda výsledkom návrhového konania. Ak trestný súd odkázal žalobcu s jeho nárokom na náhradu škody na občianske konanie, je nesporné, že registroval nároky poškodeného, ale zároveň je vylúčené, aby tento výrok subsumoval sťaženie spoločenského uplatnenia, keďže takýto nárok nie je možné identifikovať zo žiadneho z vyjadrení poškodeného a to aj s prihliadnutím na jeho prípadné nedostatky v právnom vedomí či zdravotnom stave. Súčasťou poučení pri výsluchu poškodeného boli nielen ustanovenia o právach poškodeného a podmienkach odškodnenia, ktoré s vysokou mierou pravdepodobnosti na laika pôsobia skôr odstrašujúco, ale aj kontakt na funkčné OZ Pomoc obetiam násillia. Zároveň je žalobca klientom DSS s reálnym predpokladom poskytnutia takisto funkčnej asistenčnej starostlivosti. V civilnom aj v konaní pred ministerstvom už bol žalobca kvalifikovane zastúpený. Z uvedeného mal súd za to, že voči žalobcovi ako obeti násilného trestného činu nedošlo k bazálnej nespravodlivosti alebo odopretiu jeho práv, ktoré by ho zbavovali možnosti účinnej nápravy formou odškodnenia.

9/Pokiaľ teda nie je splnená podmienka, že trestný súd odkázal poškodeného s jeho nárokom na civilný súd a nárok na náhradu škody v časti SSÚ vôbec nebol predmetom adhézneho konania, ale súd právoplatne uznal páchatel'a vinným zo spáchania trestného činu (ust. § 4 ods. 1), ktorým bola poškodenému spôsobená ujma na zdraví, platí, že právoplatnosťou trestného rozkazu súdu dňa 16.04.2015 začala plynúť šesťmesačná lehota (ust. § 8 ods. 2), ktorá márne uplynula 16.10.2015 a ministerstvo nemalo na žiadosť žalobcu prihliadať.

10/Treba prisvedčiť tej časti útoku žaloby v tom, že ustálenie výšky škody na zdraví, prejavenej sťaženie spoločenského uplatnenia, je v konfrontácii s akoukoľvek formou skráteného trestného konania problematické. Nevylučuje však prístup k odškodneniu štátom. Pokiaľ nárok v trestnom konaní poškodený vznesie a predbežnú výšku oprie o listinný dôkaz, napríklad vo forme, aký si žalobca zabezpečil, rovnako v čase kedy jeho zdravotný stav nebol stabilizovaný, by v takom prípade platilo, že ak trestný súd odkáže s týmto nárokom poškodeného na civilné konanie, napríklad práve z dôvodu potreby vykonania dokazovania k výške škody po dlhšom časovom úseku, nebol by civilný súd odhadom výšky škody z adhézneho konania viazaný a zároveň by zostala zachovaná možnosť odškodnenia žalobcu podľa zákona o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi po právoplatnom skončení civilného sporu. O takýto prípad v predmetnej veci, vzhľadom na vyššie uvedené, však nešlo.

11/Pokiaľ súd prvej inštancie uzavrel, že ministerstvo na neskoro podanú žiadosť nemalo prihliadať, považoval zároveň za irelevantné vo vzťahu k výsledku konania, vyhodnocovať odôvodnenie rozhodnutia o nepriznaní odškodnenia z iných dôvodov a polemiku strán k tomuto odôvodneniu.

12/O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP, vzhľadom na skutočnosť, že úspešnej žalovanej žiadne trovy konania nevznikli, tejto nárok na náhradu trov konania nepriznal.

13/Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca namietajúc nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie. Účelom zákona č. 215/2006 Z.z. je poskytnúť poškodenému v súvislosti s násilným trestným činom adekvátnu satisfakciu za ujmu na zdraví. Žalobca si v prípravnom trestnom konaní uplatnil nárok na náhradu ujmy na zdraví v rozsahu 1.030 euro titulom bolestného. V prípade ujmy na zdraví súvisiacej s SSU si túto žalobca objektívne nemohol v trestnom konaní uplatniť s ohľadom na skutočnosť, že zákon č. 301/2005 Z.z. Trestný poriadok spája právne účinky iba s návrhom, ktorého výška sa dá určiť. Nárok na náhradu škody v časti SSU nie je možné stanoviť bezprostredne po zásahu do fyzickej a psychickej integrity poškodeného, ale až s odstupom času, po ustálení zdravotného stavu poškodeného (§ 8 ods. 4 zák. č. 437/2004 Z.z., ktorého aplikácia sa titulom blanketovej normy ustanovenia § 5 ods. 1 zák. č. 215/2006 Z.z. použije aj pri odškodňovaní podľa zák. č. 215/2006 Z.z.). O tomto nároku nemohol preto rozhodovať ani trestný súd, keďže tento nárok vznikol a bol vymedzený neskôr a žalobca ani nemohol byť trestným súdom odkázaný na civilné konanie podľa § 288 ods. 1 Tr. por. Podľa odvolateľa teda podmienkou toho, aby súd odkázal poškodeného s jeho nárokom na civilné konanie je to, aby si poškodený škodu riadne uplatnil. Pre jej uplatnenie je nevyhnutné, aby ju vyčíslil v čase do skončenia vyšetrovania v prípravnom konaní a taktiež, aby nárok poškodeného už existoval. Poškodený žalobca však až po ustálení zdravotného stavu a po vypracovaní posudku o sťažení spoločenského uplatnenia mohol mať vedomosť o základe a výške škody, ktorá mu vznikla ako dôsledok násilného trestného činu. V tom čase už ale bolo prípravné konanie skončené. Vzhľadom na účel zákona č. 215/2006 Z.z. je preto nutné (a zároveň plne legitímne) v týchto prípadoch aplikovať § 8 ods. 3 takým spôsobom, že si poškodený môže uplatniť svoj nárok v lehote 6 mesiacov odo dňa právoplatnosti civilného rozhodnutia.

Okresný súd Bratislava II vydal dňa 15.02.2016 platobný rozkaz č.k. 16C/18/2016-16, ktorým bola H. Š. uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 25.740 euro. Platobným rozkazom v zmysle § 265 ods. 1 CSP môže súd rozhodnúť iba v prípade, ak nie sú o skutočnostiach vyplývajúcich z predložených listín pochybnosti, neskoršie spochybňovanie uplatneného nároku na náhradu škody v časti SSU teda nemôžu mať žiadny vplyv na jeho existenciu, potvrdenú meritórnym rozhodnutím súdu. Platobný rozkaz nadobudol právoplatnosť dňa 15.03.2016, po jeho právoplatnosti začala v zmysle § 8 ods. 3 zákona č. 215/2006 Z.z. plynúť žalobcovi 6 mesačná lehota na podanie žiadosti o jednorazové finančné odškodnenie žalovanej. Žalobca rešpektujúc zákonnú lehotu podal dňa 22.07.2016 žalovanej žiadosť priamo poškodenej osoby o odškodnenie. Ak by bol pripustený výklad súdu, ktorým dospel k záveru, že 6 mesačná lehota v zmysle § 8 ods. 2 zákona č. 215/2006 Z.z. začala plynúť už právoplatnosťou trestného rozkazu, teda dňa 16.04.2015, nárok na odškodnenie by už nebolo možné uplatniť dňa 17.10.2015, čím by bol poškodený absolútne vylúčený z odškodnenia SSU a to z dôvodu, že ten mu vznikol (stal sa žalovateľným) až pri vydaní konzultantského posudku dňa 14.12.2015. Takýmto postupom by bolo flagrantne porušené právo žalobcu na poskytnutie primeranej satisfakcie za zásah do jeho fyzickej a psychickej integrity, nakoľko si svoje legitímny nárok nemohol uplatniť v plnom rozsahu z objektívnych dôvodov počas doby deklarovanej súdom. Uvedeným výkladom by boli de facto poškodení s ťažkými následkami ujmy na zdraví, ktorých zdravotný stav sa pre účely obodovania SSU ustáli po dlhej dobe (presahujúcej 6 mesiacov po skončení vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania) diskriminovaní voči poškodeným s ľahšími zraneniami, u ktorých by sa zdravotný stav dokázal ustáliť ešte v priebehu vyšetrovania.

Odvolateľ poukázal aj na rozhodovaciu prax súdov, osobitne na závery rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach zo dňa 23.02.2017 sp. Zn. 9Co/13/2016, z ktorých vyplýva, že „v prejednávanej veci bolo potrebné vychádzať aj z účelu zákona č. 215/2006 Z.z. a z jeho systematického a ústavne konformného výkladu tak, že v prípade žalobcu by išlo o právny formalizmus, ak by sa konanie o poskytnutí odškodnenia pred žalovanou a uplatnenia tohto odškodnenia formou žiadosti podľa § 8 ods. 3 vykladalo tak, že je nevyhnutné splnenie podmienky -odkaz na občianske súdne konanie v adhéznom konaní, od ktorého by sa odvíjala 6-mesačná lehota odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa rozhodlo o nároku poškodeného v občianskom súdnom konaní, keďže u žalobcu ide o špecifický prípad, lebo si svoj nárok na sťaženie spoločenského uplatnenia v trestnom konaní nemohol uplatniť (trvalé následky na jeho zdravotnom stave práve sa mali prejavovať až v budúcnosti) ani čo do minimálnej konkrétnej výšky. Je zrejmé, že žalobca si nárok na sťaženie spoločenského

uplatnenia mohol uplatniť až po tom, čo sa jeho zdravotný stav ustálil a ktorý bol následne priznaný rozhodnutím v občianskom súdnom konaní - platobným rozkazom právoplatným dňa 27.05.2014, od ktorého právoplatnosti je potom nevyhnutné potrebné počítat 6-mesačnú prekluzívnu lehotu na podanie žiadosti na poskytnutie odškodnenia sťaženia spoločenského uplatnenia, ktorú žiadosť podal dňa 03.07.2014 (podobne rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach zo dňa 18.04.2018 sp. zn. 9Co/263/2017 a zo dňa 15.05.2019 sp. zn. 9Co/211/2018).

Žalobca osobitne poukázal na úpravu problematiky v rámci Európskej únie, keď v zmysle bodu 6 a 10 recitálu Smernice Rady 2004/80/ES z 29. apríla 2004 o odškodňovaní obetí trestných činov „obete trestných činov v Európskej únii by mali mať právo na spravodlivé a primerané odškodnenie za zranenia, ktoré utrpeli bez ohľadu na to, kde v Európskom spoločenstve bol trestný čin spáchaný; obeť trestných činov často nie sú schopné získať odškodnenie od páchatel'a, pretože páchatel' nemusí mať potrebné prostriedky na splnenie povinnosti uloženej rozsudkom o odškodnení, alebo pretože nie je možné páchatel'a identifikovať alebo trestne stíhať“. Podľa čl. 1 Smernice 2012/29/EÚ „členské štáty zabezpečia, aby obeť boli uznané a aby sa s nimi zaobchádzalo s rešpektom, citlivo individuálne, profesionálne a bez diskriminácie pri každom kontakte so službami na podporu obetí alebo službami restoratívnej spravodlivosti, alebo s príslušným orgánom činným v rámci trestného konania.“

Na základe uvedeného má žalobca za to, že zo strany súdu prvej inštancie došlo k nesprávnemu právnenému posúdeniu veci, na základe ktorého bol žalobcovi odopretý jeho legitímny nárok na náhradu škody na zdraví titulom sťaženia spoločenského uplatnenia. Navrhol, preto aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobe v plnom rozsahu vyhovel, eventuálne aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

14/Žalovaná v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu poukázala na dôvodovú správu zákona č. 215/2006 Z.z., v zmysle ktorej má mať štátne odškodňovanie osôb poškodených násilnými trestnými činmi len podporný charakter a možno ho poskytnúť len v prípade, keď poškodený nezískal náhradu škody iným spôsobom (napríklad od páchatel'a, z úrazového poistenia a podobne.). Štát nemá nahrádzať páchatel'a, ktorý je povinný nahradiť trestným činom spôsobenú ujmu poškodenému, v danom prípade žalobca má k dispozícii exekučný titul, umožňujúci mu vymáhať škodu na zdraví priamo od páchatel'a trestného činu.

V časti škody na zdraví, v ktorej žalobca bol odkázaný na civilný proces a ktoré odškodnenie by nepochybne bolo zo strany štátu priznané (v časti bolestného) si žalobca nárok na odškodnenie neuplatnil ani v civilnom konaní od páchatel'a, ani od ministerstva. Zákon č. 215/2006 Z.z. žiadnym spôsobom nebránil žalobcovi v tom, aby si uplatnil svoj nárok na finančné odškodnenie v časti SSU, a to aj s ohľadom na zákonnú jednoročnú lehotu, v zmysle ktorej možno ustáliť a hodnotiť SSU (možné poškodenie zdravia žalobcu v časti SSU bolo v danom prípade možné hodnotiť od 05.10.2015, teda rok od spáchania násilného trestného činu). V zmysle ustanovenia § 8 ods. 4 zákona č. 215/2006 Z.z. poškodený môže žiadosť v lehotách uvedených v odsekoch 2 a 3 podať aj opakovane, ak to odôvodňujú okolnosti výpočtu a poskytnutia odškodnenia. Zákonodarca teda umožnil žiadateľom domáhať sa žiadosťou o odškodnenie podľa uvedeného zákona svojho nároku aj opakovane. Neobstojí potom žalobcov právny záver, že jeho zákonná lehota na uplatnenie svojho nároku na ministerstve v časti SSU mu začala plynúť až dňom nadobudnutia právoplatnosti platobného rozkazu OS Ba II, č.k. 16C/18/2016-16, teda dňom 15.03.2016. Podľa § 8 ods. 2 zákona č. 215/2006 Z.z. lehota na podanie žiadosti je 6 mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti odsudzujúceho rozsudku alebo trestného rozkazu, vydaných v trestnom konaní, pričom podmienkou poskytnutia odškodnenia nie je uplatnenie nároku na náhradu škody v civilnom konaní, resp. rozhodnutie súdu o škode v trestnom či civilnom konaní. Žalobca teda nebol vylúčený z odškodnenia za SSU, keďže mu 6 mesačná lehota na odškodnenie začala plynúť dňa 16.04.2015, teda právoplatnosťou trestného rozkazu OS Ba II zo dňa 01.04.2015 sp. zn. 4T/52/2015, v ktorom okamihu boli naplnené všetky podmienky na poskytnutie odškodnenia, ak by preukázal vznik ujmy na zdraví v dôsledku násilného trestného činu. Napokon týmto trestným rozkazom bol s nárokom na náhradu škody v adhéznom konaní odkázaný na civilný proces, avšak len v časti bolestného v sume 1.030 euro, v sume náhrady majetkovej škody a v časti uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 1.000 eur. Žalobca mohol už v tejto fáze v rámci podanej žiadosti uviesť, že mu v súvislosti s násilným trestným činom vznikol aj nárok na náhradu škody titulom SSU, ktorý ale vzhľadom na časový odstup od spáchania trestného činu ešte nemohol byť bodovo ohodnotený vzhľadom na fakt, že zdravotný stav žalobcu toho času ešte nebolo možné ustáliť a ministerstvo by sa takto uplatneným nárokom bolo riadne zaoberalo a žiadateľovi priznalo odškodnenie, ak by predložil doklad o ujme na zdraví, ktorá mu vznikla v dôsledku násilného trestného činu. Žalobca si však v rámci civilného konania, v ktorom došlo k vydaniu platobného rozkazu dňa 15.02.2016, uplatnil

iný nárok, s ktorým v trestnom konaní odkázaný na civilný proces nebol, a teda ministerstvo nemalo inú možnosť ako žiadosť o odškodnenie žalobcu vyhodnotiť ako podanú oneskorene.

Neobstojí argument žalobcu, že by boli obeť násilných trestných činov, ktorých zdravotný stav je možné ustáliť až po skončení vyšetrovania de facto diskriminované voči obetiam s ľahšími zraneniami, ktorých zdravotný stav možno ustáliť ešte počas jeho priebehu. V zmysle § 46 ods. 3 Tr. por. je poškodený povinný uplatniť nárok na náhradu škody najneskoršie do skončenia vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania. Z tohto ustanovenia vyplýva, že každý poškodený bez ohľadu na to, aká škoda mu bola dôsledkom trestného činu spôsobená, má rovnaké zákonné právo a zachovanú rovnakú zákonnú lehotu, pokiaľ ide o uplatnenie nároku na náhradu škody v trestnom konaní. Okrem toho súd prvej inštancie v odseku 36 napadnutého rozsudku predniesol zrozumiteľnú argumentáciu reagujúcu práve na argumenty žalobcu smerujúce k záveru, že mal byť vylúčený z možnosti odškodnenia SSU.

Žalovaná upriamila pozornosť súdu na to, že za účinnosti zákona č. 215/2006 Z.z. absentovalo ustanovenie uplatnenia nároku na náhradu škody v trestnom konaní ako imanentná podmienka vzniku nároku na odškodnenie, bez splnenia ktorej ministerstvo odškodnenie nepriznáva, ako je tomu podľa súčasnej právnej úpravy zákona č. 274/2017 Z.z. Žalobca si v trestnom konaní riadne a včas uplatnil nárok na náhradu škody (bolestné), ktorý čo do výšky vyčíslil. Žalovaná teda argumentáciu žalobcu, že by bol akýmkoľvek spôsobom diskriminovaný považovala za nanajvýš absurdnú. Žalobcovi nebolo poskytnuté odškodnenie od štátu z dôvodu, že sa stal obeťou násilného trestného činu práve v dôsledku postupu, pri ktorom si neuplatnil nárok v časti bolestného ani na civilnom súde, ani na ministerstve podľa zákona č. 215/2006 Z.z., hoci v tejto časti bol nárok uplatnený v trestnom konaní, v ktorej časti bol aj odkázaný na civilný proces a v tejto časti ide o nespochybniteľné hodnotenie poškodenia zdravia žalobcu v dôsledku násilného trestného činu.

Pokiaľ žalobca na podporu svojich tvrdení poukázal na závery rozsudku Krajského súdu v Košiciach žalovaná zdôraznila, že právne závery v danej veci nie sú relevantné, vzhľadom na odlišné skutkové okolnosti. Kým v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach bola predmetom konania situácia, pri ktorej poškodený nebol so svojím uplatneným nárokom na náhradu škody v adhéznom konaní odkázaný na civilný proces podľa § 8 ods. 3 zákona č. 215/2006 Z.z., v tomto prípade žalobca so svojím nárokom na náhradu škody odkázaný bol. Podstatnou skutočnosťou ale je, že si v civilnom procese uplatnil odlišný nárok, s ktorým bol v trestnom konaní odkázaný. Iba za splnenia tejto podmienky by ministerstvo pri posudzovaní včasnosti uplatnenia žiadosti o odškodnenie mohlo hodnotiť s ohľadom na § 8 ods. 3 zákona č. 215/2006 Z.z. Bez ohľadu na uvedené mala žalovaná za to, že v konaní, ktorom bol vydaný rozsudok Krajského súdu v Košiciach, došlo k vydaniu právoplatného rozhodnutia, ktoré bolo v hrubom rozpore s ustanovením § 8 ods. 2 a ods. 3 zákona č. 215/2006 Z.z., teda súd neaplikoval ustanovenie zákona, ktoré sa na danú situáciu vzťahuje (lehota upravená v § 8 ods. 2), ale aplikoval ustanovenie, ktoré sa na danú situáciu nevzťahuje (lehota upravená v § 8 ods. 3). Takéhoto postupu sa dožaduje žalobca aj v tomto konaní.

Žalovaná sa v agende odškodňovania obetí násilných trestných činov snaží postupovať proobčiansky a odškodnenie poskytuje vždy v čo najširšej miere, pričom je však viazaná zákonom. Ak v konkrétnom prípade, v dôsledku postupu poškodeného, existuje zákonná prekážka pre poskytnutie odškodnenia, toto nie je možné priznať. Žalovaná mala za to, že súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke správne, použil správny právny predpis, ustanovenie, ktoré na vec aplikoval, správne vyložil aj ho správne aplikoval a vyvodil aj správny právny záver, keď nárok žalobcu subsumoval pod § 8 ods. 2 zákona č. 215/2006 Z.z., v zmysle ktorého začala žalobcovi právoplatnosťou vyššie označeného trestného rozkazu súdu plynúť 6-mesačná zákonná lehota na uplatnenie nároku na ministerstve, ktorá márne uplynula dňa 16.10.2015 a ministerstvo tak nemalo na žiadosť žalobcu prihliadnúť. Žalovaná preto navrhla potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie ako vecne správneho.

15/Žalobca v poslednom písomnom vyjadrení s argumentáciou žalovanej nesúhlasil, poukázal na to, že urobil všetko pre to, aby náhradu škody od páchatel'a získal. Žalobca bol odkázaný so svojím nárokom na náhradu škody na civilné konanie, ktorý nárok si následne uplatnil návrhom na vydanie platobného rozkazu, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 15.03.2016. Dňa 27.07.2016 žalobca inicioval exekučné konanie, o čom dňa 14.09.2016 upovedomil ministerstvo. Vyvinul všetko úsilie, aby náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená trestným činom, získal od páchatel'a a až subsidiárne si uplatnil nárok legitímne mu priznaný platobným rozkazom v civilnom konaní prostredníctvom žiadosti priamo poškodenej osoby o odškodnenie na ministerstve. Žalobca preto zotrval na podanom odvolaní a navrhol tomuto v celom rozsahu vyhovieť.

16/Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a § 378 ods. 1 CSP, dospel pritom k záveru, že odvolanie žalobcu dôvodné nie je.

17/Podľa § 4 ods. 1 zák. č. 215/2006 Z.z. poškodený môže požiadať o odškodnenie, ak v trestnom konaní nadobudol právoplatnosť rozsudok alebo trestný rozkaz, ktorým sa páchatel uznáva vinným zo spáchania trestného činu, ktorým bola poškodenému spôsobená ujma na zdraví, alebo rozsudok, ktorým bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený, pretože nie je trestne zodpovedný pre nepríčetnosť a ujma na zdraví nebola poškodenému plne uhradená inak.

18/ Podľa § 4 ods. 2 zák. č. 215/2006 Z.z. ak páchatel trestného činu, ktorým bola poškodenému spôsobená ujma na zdraví, nie je známy, zdržiava sa na neznámom mieste alebo jeho trestnému stíhaniu bráni zákonná prekážka a ujma na zdraví nebola poškodenému plne uhradená inak, poškodený môže požiadať o odškodnenie, iba ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania orgánov činných v trestnom konaní nevyvolávajú dôvodné pochybnosti o tom, že sa stal trestný čin, ktorým bola poškodenému spôsobená ujma na zdraví.

19/Podľa § 8 ods. 2 zák. č. 215/2006 Z.z. žiadosť treba podať orgánu podľa odseku 1 do šiestich mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku alebo trestného rozkazu uvedeného v § 4 ods. 1, alebo iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu, ktorý v prípadoch uvedených v § 4 ods. 2 vo veci naposledy konal. Na žiadosti podané po tejto lehote sa nebude prihliadať.

20/Podľa § 8 ods. 3 zák. č. 215/2006 Z.z. ak súd v trestnom konaní poškodeného s jeho nárokom odkázal na civilný proces alebo konanie pred iným orgánom, žiadosť treba podať do šiestich mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa rozhodlo o nároku poškodeného v civilnom procese alebo konaní pred iným orgánom. Na žiadosti podané po tejto lehote sa nebude prihliadať.

21/ Podľa § 8 ods. 4 zák. č. 215/2006 Z.z. poškodený môže žiadosť v lehotách uvedených v odsekoch 2 a 3 podať aj opakovane, ak to odôvodňujú okolnosti výpočtu a poskytnutia odškodnenia. Celková suma odškodnenia v tej istej veci nesmie presiahnuť výšku odškodnenia vypočítanú podľa § 5 a 6.

22/Z vyššie citovaných ustanovení zákona je zrejmé, že lehota na podanie žiadosti poškodeného je zásadne 6-mesačná, a to odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku alebo trestného rozkazu. Len v prípade, ak súd v trestnom konaní poškodeného s jeho nárokom odkázal na civilný proces alebo konanie pred iným orgánom, žiadosť treba podať do šiestich mesiacov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa rozhodlo o nároku poškodeného v civilnom procese alebo konaní pred iným orgánom, a to v rozsahu nároku, s ktorým bol poškodený odkázaný na civilný proces alebo konanie pred iným orgánom.

23/V súdnej veci žalobca dňa 05.10.2014 utrpel v dôsledku trestného činu škodu na zdraví. Páchatel bol uznaný trestným rozkazom OS Ba II zo dňa 01.04.2015, sp. zn. 4T/52/2015 vinným, trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť dňa 16.04.2015. Súd odkázal poškodeného podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku s nárokom na náhradu škody na civilné konanie, avšak len v rozsahu dovtedy uplatnenom - teda pokiaľ išlo o škodu na zdraví, v rozsahu uplatneného bolestného. V tejto časti žalobca nárok na odškodnenie následne neuplatnil ani žalobou v civilnom konaní od páchatela, ani žiadosťou podľa zák. č. 215/2006 Z.z. od ministerstva. Návrhom na vydanie platobného rozkazu zo dňa 02.02.2016 žalobca uplatnil nárok na náhradu škody na zdraví v časti SSU (skôr neuplatnený), určený v konzultantskom posudku a odbornom stanovisku psychiatricky MUDr. Adriany Bánovskej zo dňa 14.12.2015, platobný rozkaz OS Ba II zo dňa 15.02.2016 č.k. 16C/18/2016-16, ktorým súd vyhovel návrhu, nadobudol právoplatnosť 15.03.2016. Žalobca podal dňa 22.7.2016 na ministerstvo žiadosť priamo poškodenej osoby o odškodnenie podľa zák. č. 215/2006 Z.z., ktorou si uplatnil nárok priznaný platobným rozkazom v civilnom konaní (teda v rozsahu náhrady za SSU). Rozhodnutím zo dňa 18.01.2017 ministerstvo rozhodlo o nepriznaní odškodnenia z dôvodu, že nárok zo strany žiadateľa nebol uplatnený včas, v intenciách ustanovenia § 8 zákona č. 215/2006 Z.z., keď trestný rozkaz Okresného súdu Bratislava II zo dňa 01.04.2015, sp. zn. 4T/52/2015, nadobudol právoplatnosť dňa 16.04.2015 a lehota na uplatnenie nároku uplynula dňa 16.10.2015.

24/Odvolací súd sa stotožňuje s názorom žalovanej, že možné poškodenie zdravia žalobcu v časti SSU bolo v danom prípade možné hodnotiť od 05.10.2015, teda rok od spáchania násilného trestného činu. Zákon č. 215/2006 Z.z. žiadnym spôsobom nebránil žalobcovi v tom, aby si uplatnil svoj nárok na finančné odškodnenie v časti SSU, a to aj s ohľadom na zákonnú jednoročnú lehotu, v zmysle ktorej možno ustáliť a hodnotiť SSU. Žalobca ako poškodený mohol, tak ako uviedol súd prvej inštancie, uplatniť nárok v trestnom konaní aspoň čo do základu resp. s uvedením predbežnej výšky nároku s tým, že jeho skutočnú výšku oprie o listinný dôkaz zabezpečený neskôr v čase, kedy jeho zdravotný stav by už bol stabilizovaný, v ktorom prípade ak by trestný súd odkázal s týmto nárokom poškodeného na civilné konanie, napríklad práve z dôvodu potreby vykonania dokazovania o výške škody po dlhšom časovom úseku, nebol by civilný súd odhadom výšky škody z adhézneho konania viazaný a zároveň by zostala zachovaná možnosť odškodnenia žalobcu podľa zákona o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činnosťami po právoplatnom skončení civilného sporu. Žalobcovi tiež nič nebránilo uplatniť nárok

bez ďalšieho v zákonom stanovenej lehote do 16.10.2015 na ministerstve v rozsahu základu nároku, ktoré by sa takto uplatneným nárokom muselo riadne zaoberať a žiadateľovi odškodnenie priznať, ak by predložil doklad o ujme na zdraví, ktorá mu vznikla v dôsledku násilného trestného činu.

25/Odvolací súd sa tak stotožnil s názorom žalovanej, že súd prvej inštancie vec posúdil po právnej stránke správne, použil správny právny predpis, ustanovenie, ktoré na vec aplikoval, správne vyložil aj ho správne aplikoval a vyvodil aj správny právny záver, keď nárok žalobcu subsumoval pod § 8 ods. 2 zákona č. 215/2006 Z.z., v zmysle ktorého začala žalobcovi právoplatnosťou trestného rozkazu súdu plynúť 6-mesačná zákonná lehota na uplatnenie nároku na ministerstve, ktorá márne uplynula dňa 16.10.2015 a ministerstvo tak nemalo na žiadosť žalobcu prihliadnuť.

26/Odvolací súd mal po preskúmaní veci za to, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci, vykonal riadne dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností (§ 185 ods. 1,2,3 CSP) z hľadiska posúdenia opodstatnenosti žaloby, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil (§ 191 CSP) a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite, jasne a výstižne odôvodnil (§ 220 ods. 1, 2 CSP). Správne, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje. Žalobca v odvolaní iba opakuje skutočnosti, ktoré uvádzal už v konaní pred prvoinštančným súdom a ktoré tento súd dostatočne zohľadnil pri rozhodovaní o veci samej, námietky žalobcu nie sú spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku. Odvolaciemu súdu potom neostalo, než rozsudok súdu prvej inštancie z hľadiska jeho vecnej správnosti potvrdiť, podľa § 387 ods. 1 CSP, stotožňujúc sa s jeho dôvodmi v zmysle § 387 ods. 2 CSP.

27/O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ust. § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní úspešnej žalovanej náhradu trov odvolacieho konania priznať nemohol z dôvodu, že žalovanej žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli.

28/Toto rozhodnutie senátu odvolacieho súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh - § 428 CSP).